

СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯРОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

**В. І. Мірошник,
В. С. Мішустіна,
О. Б. Мехед**

Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів

Вступ. Сталій розвиток суспільства і природи у будь-якому вимірі – глобальному, національному чи то регіональному – є на сьогодні однією із першочергових завдань всього прогресивного людства. Теорія і практика сталого розвитку засвідчує об'єктивну потребу переорієнтації економічного суспільного розвитку з урахуванням збереження природного та людського потенціалу. У даному контексті особливої актуальності набуває екологічна освіта [1], що передбачає створення не лише здоров'язбережувального, а й здоров'ярозвивального освітнього середовища.

Мета роботи - обґрунтування ролі екологічної освіти у процесі створення здоров'ярозвивального освітнього середовища як необхідної складової сталого розвитку.

Методи дослідження. В ході дослідження використано комплекс теоретичних методів, а саме: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, конкретизація, порівняння; також використовували емпіричні методи: спостереження, бесіди, анкетування.

Результати і обговорення досліджень. Освітнє середовище сучасного навчального закладу повинно виконувати функції не лише збереження, а й розвитку та зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу. Важливим завданням будь-якого закладу освіти є створення безпечних і нешкідливих умов навчання й виховання, які б забезпечували формування гармонійно розвиненої, фізично досконалої особистості здобувача освіти, що характеризується відповідальним ставленням як до розвитку власного здоров'я так і до здоров'я оточуючих. При створенні здоров'ярозвивального освітнього середовища особливу увагу потрібно приділяти закономірностям гармонійного розвитку і саморозвитку особистості; аналізу як суб'єктивних так і об'єктивних факторів, що сприяють і перешкоджають збереженню здоров'я; самоосвіта, самоорганізація і самоконтроль у галузі збереження здоров'я; самовдосконалення, самокорекція і самоорганізація своїх вчинків і дій під впливом нових вимог професії, суспільства, розвитку науки, культури; усвідомлення своїх здібностей і можливостей, переваг і недоліків своєї діяльності із здоров'язбереження [2, 3].

В наш час екологічна освіта виступає системною складовою національної системи освіти, яка підпорядковується чинному законодавству, зокрема Закону про освіту та Національній стратегії розвитку освіти України, схваленої Указом Президента. Основною рисою сучасної екологічної освіти вважається її спрямованість на гармонізацію взаємних відносин суспільства і природи, вирішення сучасних екологічних проблем, передбачення майбутніх наслідків діяльності та сталий розвиток суспільства. Основна мета та завдання екологічної освіти підпорядковуються цілям і завданням сучасної національної екологічної політики.

Потрібно розуміти, що сучасна екологічна освіта забезпечує комплексний процес формування екологічного світогляду, що безпосередньо пов'язаний із формуванням екологічної свідомості та культури будь-яких верств населення, певних соціальних груп і суспільства в цілому. Екологічна освіта в контексті сталого розвитку передбачає освоєння системи знань про закони існування, життєдіяльності всього живого, різної складності екологічних систем, а також визначають роль людини у збереженні та покращенні умов природного середовища; включають також процес екологічного виховання і навчання,

опанування професійних компетентностей, необхідних для природоохоронної та здоров'ярозвивальної діяльності [4, 5].

Вищезазначене передбачає розвиток інформаційної культури учасників освітнього процесу, що починається з розуміння ролі інформації в житті людей. Потрібно усвідомлювати, наскільки важливо вірно сприймати інформацію, зберігати її, систематизувати і передавати її, а часто і здійснювати вибір інформаційних ресурсів. Освічена особистість повинна знаходити необхідну інформацію для професійної та повсякденної діяльності, користуватися нею, аналізувати, синтезувати, оцінювати як її, так і її джерела, використовуючи при цьому новітні інформаційні та комунікаційні технології [3]. Оскільки упровадження ІКТ в освітній процес зумовлює не тільки появу сучасних технічних засобів, але й нових форм і методів навчання, заклад освіти стає ключовою фігурою не тільки освітнього процесу, а й самої інформатизації освіти.

Варто додати, що оздоровчі технології, що мають основною метою розвиток й зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу слід застосовувати не тільки під час навчальних занять, але й в інших формах роботи, у інших видах діяльності, зокрема під час соціально-педагогічної діяльності, яку провадить викладач. Цікавим досвідом провадження такого виду діяльності в рамках створення здоров'ярозвивального освітнього середовища в рамках екологічної освіти є здоров'ятворчі та здоров'язбережувальні технології, які з успіхом можна використовувати у найрізноманітніших організаційних видах роботи, зокрема інтегруючи їх у різні інші види діяльності. Найбільш дієвих результатів у підтриманні, зміцненні та покращенні здоров'я досягається в процесі комплексного підходу, що передбачає врахування фізичного, психічного, соціально-духовного здоров'я, коли робота ведеться шляхом поєднання ефективних педагогічних впливів, медичних засобів, психологічно корекційно-розвивальної роботи з дітьми та співпраці з сім'єю.

Література

1. Баюрко Н. В. Сутність та структура готовності майбутніх учителів біології до розвитку екологічної компетентності учнів. Освіта та розвиток обдарованої особистості: щомісячний науковометодичний журнал. Серії: «Педагогіка» та «Психологія». Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2016. №7 (50). С.18-21.
2. Мехед О. Б. Підготовка майбутніх вчителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності з метою популяризації здорового способу життя. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Вип. 7 (163) : НУЧК, 2020. С. 115-120 с.
3. Мехед Д. Б., Мехед О. Б. Оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах дистанційної освіти. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Випуск 120. Серія : педагогічні науки : Збірник. Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2014. С. 83 - 86.
4. Пустовіт Н. А., Пруцакова О. Л., Руденко Л. Д., Колонькова О. О. Формування екологічної компетентності школярів : наук.-метод. посібник. Київ : Педагогічна думка, 2008. 64 с
5. Nosko M., Mekhed, O., Ryabchenko, S., Ivantsova, O., Denysovets, I., Griban, G., Prysyzhnyiuk, S., Oleniev, D., Kolesnyk, N., Tkachenko, P. (2020). The influence of the teacher's social and pedagogical activities on the health-promoting competence of youth. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9 (9), 18-28.